

Varkenshouderij Van Dijck te Biest-Houtakker, gemeente Hilvarenbeek

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

23 januari 2008 / rapportnummer 2023-20

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De heer M.W.J. van Dijck is voornemens zijn bedrijf aan de Klein Westerwijksestraat 17 te Biest-Houtakker, gemeente Hilvarenbeek uit te breiden. Op het huidige bedrijf worden 65 kraamzeugen, 960 gespeende biggen, 200 guste en dragende zeugen en 962 vleesvarkens gehouden. De heer M.W.J. van Dijck beschikt over een milieuvergunning met een grotere dieromvang. Echter deze is nog niet in werking getreden, omdat nog niet alle bouwvergunningen zijn verleend. In de nieuwe situatie:

- worden twee nieuwe stallen gerealiseerd voor het houden van 400 kraamzeugen, 5.627 gespeende biggen, 1.200 guste en dragende zeugen, 130 opfokzeugen en 2 beren;
- de bestaande stallen worden in het voornemen niet gewijzigd. Deze stallen bieden in totaal plaats voor het houden van 65 kraamzeugen, 960 gespeende biggen, 200 guste en dragende zeugen en 962 vleesvarkens;
- na realisatie van het voornemen kunnen 465 kraamzeugen, 6.587 gespeende biggen, 1.400 guste en dragende zeugen, 130 opfokzeugen en 962 vleesvarkens worden gehuisvest.

Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hilvarenbeek, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie aan welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

- De invloed van het voornemen op de ammoniakbelasting is van groot belang voor de kwetsbare natuur. Geef in het MER daarom de toekomstige ammoniakemissie en -depositie van het bedrijf en de gevolgen daarvan;
- De huidige situatie leidt tot een overbelaste situatie aangaande de geurmissie. Met het voornemen wordt in het gebied extra geur geëmitteerd. Geef in het MER naast de individuele bijdrage van het bedrijf op de geurgevoelige objecten ook de bijdrage aan toekomstige geurhinder in de achtergrondbelasting van de omgeving aan;
- Beschrijf de fijn stofemissie en het effect ervan op de stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal zijn in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van alle gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

2. LEESWIJZER

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie doet in hoofdstuk 3 aanbevelingen over de procedurele en beleidsmatige kaders voor dit project. In hoofdstuk 4 zet de Commissie uiteen welke alternatieven en varianten in het MER onderzocht moeten worden. Hoofdstuk 5 behandelt de milieueffecten.

3. ACHTERGRONDEN

3.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven in hoofdstukken 2 en 3 van de Startnotitie. Dit kan overgenomen worden in het MER.

3.2 Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. Niet beschreven beleid en regelgeving, die wel behandeld moeten worden in het MER zijn:

- Titel 5.2 van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen);
- de Kaderrichtlijn Water in verband met bescherming van aquatische ecosystemen, duurzaam watergebruik en verbeteren waterkwaliteit;
- de Meststoffenwet in verband met het Uitvoeringsbesluit betreffende de opslagcapaciteit voor mest;
- de 'Watertoets van het Waterschap De Dommel';
- de Gemeentelijke gebiedsvisie LOG Beerze-Reuzel;
- de 'Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij' van de provincie Noord-Brabant.

In het MER moet dit wettelijk kader en het beleidskader worden uitgewerkt voor de randvoorwaarden die wetgeving en beleid stellen aan het voornemen.

Hierbij dient in het bijzonder - ook gelet op het feit dat niet duidelijk is op welk moment de vergunningaanvraag zal worden ingediend - uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:

- de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de voorziene veranderingen in de bij de Wav behorende regelingen zoals de algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('Besluit huisvesting'). Indien gebruik gemaakt wordt van interne saldering dient ook ingegaan te worden op het wettelijk kader hiervoor¹;
- de 'IPPC-omgevingstoets'². Ga ook in op de BREF³ voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten.

¹ In het Staatsblad van 27 maart 2007, nr. 61/pag. 12 is het Ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (interne saldering) gepubliceerd.

² Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekent dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt.

3.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aangevraagde Wm-vergunning. Indien er sprake kan zijn van effecten op het Habitatrictlijngebied Kempenland, het beschermd natuurmonument Hildsvan en de twee Vogelrichtlijngebieden Kampina en Oisterwijkse vennen is ook een Natuurbeschermingswetvergunning⁴ benodigd (zie paragraaf 5.5.6. van dit advies). Ten einde tot daadwerkelijke uitbreiding en exploitatie over te gaan, is mogelijk een ontheffing noodzakelijk op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.5.6 van dit advies). In het MER dient te worden beschreven of dit het geval is.

3.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

Zoals in de Startnotitie is aangegeven staat het huidige bestemmingsplan de uitbreiding van het bedrijf niet toe (te klein bouwperceel).

In het geval dat een planwijziging moet worden uitgevoerd, is deze planwijziging plan-m.e.r.-plichtig, op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. zoals dat geldt sinds 28 september 2006. De Commissie adviseert bevoegd gezag en de initiatiefnemer in overleg te treden over de wijze waarop besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. worden uitgevoerd. De Commissie adviseert besluit-m.e.r. en plan-m.e.r. zo mogelijk met elkaar te combineren, aangezien de inhoudelijke vereisten vrijwel gelijk zijn.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

In de Startnotitie wordt in hoofdstuk 3 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Onderbouw in het MER de voorgenomen uitbreiding en in het bijzonder het gewenste aantal dieren op de locatie.

Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving.

4.2 Voornemen

De Commissie vraagt om in het MER een eenduidige beschrijving van het voornemen op te nemen met daarbij in ieder geval aandacht voor:

- het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren;

³ Deze BREF (Best available technology reference document) is gebaseerd op de IPPC-richtlijn.

⁴ Inspraakreactie nr. 1 wijst eveneens op de Natuurbeschermingswet en adviseert bovendien het Groene loket van de provincie Noord-Brabant te benaderen.

- de uitvoering van de inrichting (per diercategorie) inclusief beschikbare oppervlaktes en leefoppervlaktenormen, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen voersysteem;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvoor- en -nadelen van het toe te passen systeem aan;
- een duidelijke tekening van de stallen, inrichting en installaties, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden;
- de wijze van voederen van de dieren (droogvoer of brij) en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd;
- de hoeveelheid bijproducten en soort bijproducten die worden opgeslagen binnen de inrichting. Bepaal tevens de jaarlijkse doorzet van deze producten.
- de uittreesnelheden van de ventilatielucht waarmee gerekend wordt voor de emissiepunten van de stallen. Geef aan hoe deze snelheden gerealiseerd zullen worden.

In het MER dient een overzicht opgenomen te worden van de beoogde fasering en planning.

4.3 Referentiesituatie

De milieueffecten van het voornemen moeten vergeleken worden met de huidige milieubelasting op de projectlocatie. In de Startnotitie wordt uitgegaan van de laatst verleende vergunning van 29 augustus 2006 voor het houden van 191 kraamzeugen, 2.696 gespeende biggen, 558 guste en dragende zeugen, 5 beren, 962 vleesvarkens, 5 stuks jongvee en 75 zoogkoeien. Echter omdat de vergunde stallen E, F en G⁵ niet zijn gerealiseerd en bouwvergunningen daarvoor ontbreken, is deze vergunning niet in werking getreden. De referentiesituatie is afhankelijk van de vraag of de bouwvergunning vóór het opstellen van het MER is verleend. Indien dit het geval is, betreft de referentiesituatie de laatstverleende milieuvergunning.

Indien voor de stal E, F en G geen bouwvergunning wordt verleend, dan treedt de laatst verleende milieuvergunning niet in werking⁶. In dat geval wordt teruggevallen op de voorliggende vergunning van 23 november 2004. Echter omdat de vergunningen van 2004 en 2001 niet in werking zijn getreden, is in dat geval de vergunning van 1998 vigerend. Bij deze referentiesituatie dient rekening te worden gehouden met de aanpassing aan het Besluit Huisvesting als autonome ontwikkeling.

Beschrijf in het MER drie referentiesituaties en vergelijk deze met de alternatieven. Primair dient als referentiesituatie de feitelijke situatie genomen worden. Daarnaast mogen de vigerende milieuvergunning en de situatie volgens de milieuvergunning verleend op 29 augustus 2006 beschreven worden als referentie.

⁵ Deze zijn bestemd voor het huisvesten van 75 zoogkoeien, 5 stuks jongvee, 2.696 gespeende biggen en 358 guste en dragende zeugen.

⁶ Coördinatie-regeling van artikel 20.8 van de Wet milieubeheer regelt dat een milieuvergunning niet van kracht is geworden indien er geen bouwvergunning is verleend.

4.4 Alternatieven

De startnotitie beschrijft het voornemen. Een toegevoegde waarde van een MER is gelegen in het geven van inzicht in de milieuconsequenties van het voorkeursalternatief ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) (en eventuele andere alternatieven) en een referentiesituatie.

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit deze richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁷ worden toegepast. Hierbij dienen alle BBT-maatregelen uit de van toepassing zijnde BBT-documenten conform de Regeling aanwijzing BBT-documenten te worden beschouwd.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) uit. Het MMA moet uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Dit kan verder gaan dan de inzichten in de huidige beoordelingskaders. Ook moet het MMA realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Bij de ontwikkeling van het MMA adviseert de Commissie om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van ammoniak, van geur en van stof, door de volgende maatregelen af te wegen:

- toepassing van een (combinatie)luchtwasser waarin ammoniak, geur en fijn stof met een hoog rendement kunnen worden verwijderd;
 - zodanige plaatsing van emissiepunten, zowel in het verticale als in het horizontale vlak, dat de geurhinder zo laag mogelijk is;
 - een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser.
- Betrek in de uitwerking van het MMA ook het aspect dierenwelzijn.

De Commissie adviseert om het MMA duidelijk te omschrijven en keuzes die hebben geleid tot het MMA in het MER te onderbouwen.

In de referentiesituatie is sprake van een overbelasting van ammoniak op de voor verzuring gevoelige natuur en overbelasting van geur op enkele geurvoelige objecten. Keuze voor het MMA zal bijdragen aan de vermindering van deze overbelaste situatie.

⁷ Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemene opmerkingen

Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigerende maatregelen⁸;
- per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is;
- expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur⁹;
- gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof en geluid. Voor de overige punten kan volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de effecten.

5.2 Ammoniak

In het MER moet aangegeven worden waar de voor verzuring gevoelige gebieden¹⁰ liggen, wat de afstand tot het bedrijf is, of hier sprake is van nadelige gevolgen van het voornemen en in het bijzonder of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Ga daarbij in het bijzonder in op het Habitatrictlijngebied Kempenland, het beschermd natuurmonument Hildsvan en de twee Vogelrichtlijngebieden Kampina en Oisterwijkse vennen. Geef in het MER aan of de alternatieven significante effecten hebben op de instandhoudingdoelen van de natuurdoeltypen van de beschermde natuurgebieden, en zo ja: welke. Beschrijf daartoe in het MER:

- de te verwachten achtergronddepositie van de omliggende natuurgebieden volgens de autonome ontwikkeling. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de gegevens van het RIVM en - indien beschikbaar - de gegevens van de provincie Noord-Brabant;
- de autonome ontwikkeling van de ammoniakemissie en toekomstige ammoniakemissie van het bedrijf bij de verschillende alternatieven;
- de instandhoudingdoelstellingen en kritische depositiewaarden voor de beoogde natuurdoeltypen in de natuurgebieden;
- de door het bedrijf veroorzaakte ammoniakdepositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Maak hierbij gebruik van het verspreidingsmodel AAgro-stacks, welke specifiek is ontwikkeld voor de emissie van ammoniak.

⁸ Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemissie door inpandig laden en lossen.

⁹ Het gaat hierbij met name om de achtergronddepositie van ammoniak.

¹⁰ Hieronder verstaan we de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden die niet onder de Wav vallen. Dit laatste is nodig omdat niet duidelijk is of vereisten hieromtrent uit de IPPC-richtlijn geheel in de Wav zijn geïmplementeerd.

5.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

de geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv. Indien de betreffende gemeente bij gemeentelijk verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader. Hierbij moet ook worden ingegaan op:

- de in de Startnotitie ontbrekende burgerwoningen gelegen aan de Klein Westerwijksestraat 10a en 10b;
- de begrenzing van de 'kern Biest-Houtakker' overeenkomstig met de geurverordening;
- de bebouwing van het recreatiepark 'de Beekse Bergen';
- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak daarbij een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;
- ga in op hoeveelheid en op de keuze van het soort voer (zoals natte of droge bijproducten) en de gevolgen hiervan.
- geef daarnaast inzicht in de geurbeleving op en in de directe nabijheid van de inrichting door middel van een omgevingstoets op basis van een verspreidingsmodel (V-Stacks gebied). Betrek hierbij in het bijzonder de projectlocatie recreatiepark 'de Beekse Bergen'.

Volgens de Wet geurhinder en veehouderij is een omgevingstoets niet nodig naast de individuele geurbeoordeling van een milieuvergunningaanvraag. Het is op dit moment niet duidelijk of de Wet geurhinder en veehouderij hiermee in overeenstemming is met de omgevingstoets zoals deze in het kader van de IPPC-richtlijn dient te worden uitgevoerd. Gezien de omvang van het initiatief is het wenselijk een omgevingstoets uit te voeren. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder¹¹ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is.

5.4 Luchtkwaliteit

5.4.1 Fijn stof

Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- de achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf¹²;
- de grootte en verandering van de stofemissies door het initiatief, inclusief verkeersbewegingen;
- de bijdrage van de stofemissies aan de fijn stof (PM₁₀) concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf, inclusief benodigde mitigerende maatregelen, beginnende op de grens van de inrichting;
- de toetsing van de fijn stofconcentraties (PM₁₀) aan Titel 5.2 van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen)¹³.

¹¹ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

¹² De Commissie adviseert om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrond concentratiekaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

Indien hieruit met zekerheid blijkt dat er geen overschrijding van de normen uit de Wet milieubeheer op zal treden, is hiermee voldoende informatie voor het MER geleverd. Indien er twijfel mogelijk is over de vraag of de normen worden overschreden, is een modelberekening nodig voor de toetsing aan de Wet milieubeheer. Deze berekeningen moeten worden uitgevoerd conform de Ministeriële regeling Beoordeling luchtkwaliteit 2007 van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Beschrijf voor de modellering voor zowel het voornemen als de alternatieven¹⁴:

- de ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere bestemmingen.

Aannemelijk moet worden gemaakt dat het project realiseerbaar is binnen de eisen van Titel 5.2 van de Wet milieubeheer.

5.5 Overige aspecten

5.5.1 Geluid

Breng in het MER de geluidseffecten van het voornemen in beeld, en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor:
 - een representatieve bedrijfssituatie inclusief verpompen van mest en de geluidsproductie van de voerinstallaties en ventilatoren;
 - een regelmatige afwijking van de representatieve bedrijfssituatie (zoals bijvoorbeeld het laden of lossen van varkens);
 - incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor kunnen doen;
- de mate waarin geluidsemissies hinder kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de richtwaarden (kunnen) uitkomen.

Beschrijf in het MER tevens welke transporten worden verwacht. Maak daarin onderscheid tussen de reguliere bedrijfsvoering en de transportbewegingen tijdens piekmomenten door bijvoorbeeld seizoensdrukte. Ga in op de geluidseffecten van het voornemen door de extra verkeersbewegingen die de voorgenomen activiteit met zich meebrengt. Kijk hierbij in het bijzonder naar het effect van deze verkeersbewegingen (bijvoorbeeld remmend en optrekkend vrachtverkeer). Maak daarbij inzichtelijk of aan- en afvoer van buiten de inrichting te verwachten is.

5.5.2 Klimaat en Energie

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen en de wijze en duur van de mestopslag, aange-

¹³ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM₁₀) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

¹⁴ Inspraakreactie nr. 1 geeft aan dat een verslechtering van de luchtkwaliteit ter plaatse zal optreden en dringt aan op een onderzoek.

zien mestopslag veel uitstoot van CO₂ en CH₄ kan veroorzaken. Besteed daarbij aandacht aan de bouwwijze en het materiaalgebruik.

Geef in het MER de energiehuishouding voor het voorkeursalternatief en het MMA in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf indien aan de orde de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht. Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-neutraal bouwen en de wijze en duur van de mestopslag, aangezien deze veel uitstoot van CO₂ en CH₄ kunnen veroorzaken.

5.5.3 Veiligheid

Ga in de beschrijving van de veiligheid in op de opslag en verwerking van zuur, waarbij de speciale opslagvoorzieningen van het zuur en de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische of combinatieluchtwassers worden besproken.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

5.5.4 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5.5.5 Water

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem via een watertoets¹⁵ in beeld.

Besteed daarbij aandacht aan:

- de waterbalans van de bedrijfsmatige processen (bedrijfswatersysteem);
- de waterhuishouding van het hele plangebied (hemelwatersysteem);
- de maatregelen om te waarborgen dat de waterstromen die in het milieu/water terecht komen schoon blijven;
- de locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers¹⁶;
- de bronnering tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties met betrekking tot de waterhuishouding in beeld.

¹⁵ Inspraakreactie nr. 1 raadt aan het Waterschap te consulteren over mogelijke aanvullende eisen bij en na realisatie van dit voornemen.

¹⁶ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden geïnfilteerd in de bodem te bewerkstelligen.

Geef in dit verband ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor wateronttrekking. Geef aan hoe reinigings-, spoel- en regenwater worden opgeslagen en afgevoerd.

5.5.6 Natuur

In paragraaf 5.1 en 5.2 wordt reeds naar informatie gevraagd met betrekking tot natuur. Met name de informatie in paragraaf 5.2 dient ook gebruikt te worden bij de afweging die in deze subparagraaf wordt gevraagd.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op de beschermde natuurgebieden, zoals het Habitatrictlijngebied Kempenland, het beschermd natuurmonument Hildsven en de twee Vogelrichtlijngebieden Kampina en Oisterwijkse vennen alsmede de EHS. Het bedrijf kan invloed hebben op een kwetsbaar gebied ook al is het hierin niet gelegen of is het er niet direct naast gelegen (externe werking). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan, evenals de voor het gebied geldende instandhoudingsdoelstellingen dan wel ontwikkelingsdoelstellingen. Mocht op grond van objectieve gegevens niet uit te sluiten zijn dat significante gevolgen op het Natura 2000-gebieden mogelijk zijn, dan is ook een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswetgeving¹⁷.

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) is een aantal planten- en diersoorten beschermd. Ga na of de activiteit zal leiden tot in de Ffw genoemde verboden gedragingen. In het MER kan daartoe worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten. Besteed daarbij ook aandacht aan mogelijke mitigerende maatregelen.

De Commissie geeft in overweging om ook de informatie die benodigd is voor een ontheffing op grond van artikel 75 van de Ffw gelijktijdig met het MER te verkrijgen en te presenteren. Dit is niet verplicht, maar biedt de initiatiefnemer de mogelijkheid om ook deze informatie door de Commissie te laten toetsen op methodische juistheid, alsmede te laten beoordelen of de uitkomsten plausibel zijn.

Om te bepalen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van alle in het studiegebied voorkomende relevante soorten te worden gemaakt. Afhankelijk van de conclusie is er mogelijk een ontheffingsverzoek op grond van artikel 75 Ffw noodzakelijk.

5.5.7 Landschap en Cultuurhistorie

De locatie is gelegen in een gebied met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde. In een dergelijke omgeving kunnen archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen, zoals bijvoorbeeld oude boerderijen en karakteristieke houtwallen¹⁸. Door middel van inventariserend veldonderzoek dient in beeld te worden gebracht of er archeologische waarden aanwezig zijn. Beschrijf in-

¹⁷ Dit dient dan afgezet te worden tegen de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Let hierbij op dat ook een geringe toename van de ammoniakdepositie van 0,6 mol zuur/ha/jaar een significant gevolg kan betekenen (zie de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 september 2006, zaaknr. 200509110/1, LJN AY8489).

¹⁸ Op het perceel zijn een aantal monumentale bomen aanwezig en enkele beschermende landschapselementen.

dien aanwezig hoe effecten op archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen of beperkt zullen worden.

Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Geef in het MER aan hoe de nieuwe inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen.

6. VORM EN PRESENTATIE

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

7. OVERIGE PUNTEN

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Leemten in kennis en samenvatting

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: De heer M.W.J. van Dijck

Bevoegd gezag: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hilvarenbeek

Besluit: op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiden en wijzigen van een bestaande varkenshouderij

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. De lijst met inspraakreacties en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: de Hilverbode d.d. 22 november 2007

advies aanvraag: 20 november 2007

ter inzage legging: 22 november 2007 tot en met 5 januari 2008

richtlijnenadvies: 23 januari 2008

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.J.M. Hendriks (tevens ook werkgroepsecretaris)

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ing. M. Pijnenburg

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Provincie Noord-Brabant

**Advies voor richtlijnen voor het mer Varkenshouderij Van Dijck
te Biest-Houtakker, gemeente Hilvarenbeek**

De heer M.W.J. van Dijck is voornemens zijn bedrijf aan de Klein Westerwijksestraat 17 te Biest-Houtakker, gemeente Hilvarenbeek uit te breiden. De heer M.W.J. van Dijck beschikt over een milieuvergunning met een grotere dieromvang. Echter deze is nog niet in werking getreden, omdat nog niet alle bouwvergunningen zijn verleend. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hilvarenbeek, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2115-7